

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Nasega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Kranjska politika. — Začetek boja. — Politične vesti. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. Primorsko: Razno. — Kranjsko: Deželna zveza za tujski promet — in tujski promet na Kranjskem. Razno. — Književnost. — Raznoterosti. Podlistek: Usoda. — Slike iz župnišča.

Kranjska politika.

I.

Predno o sedanjih politikah na Kranjskem izpregovorimo, moramo najprej konstatirati, da je „Náš List“ popolnoma neodvisen tednik in ni vezan na nobeno politično stranko na Kranjskem. List je pa obenem napreden že od vsega početka, kar pa še ni vzrok, da bi ne grajal napak pri naših naprednih strankah. Svoje stališče smo že večkrat označili in ravno vsled neodvisnosti smo najbolj v stanu objektivno presojati politične dogodke na Slovenskem.

Zato pa vedno radi damo prostor nepristranskim dopisom, bodisi pristašem te ali one stranke ali izven stranke stoječim osebam, ki imajo dobre nasvete za zboljšanje naših političnih razmer.

Dejstvo je, da je po zadnjih deželnozborskih volitvah, pri katerih narodno napredna stranka sicer ni ničesar izgubila na svoji posesti, zagospodarila po deželi S. L. S., ravno ker ima večino v deželni odbor. Deželni odbor je prva avtonomna korporacija in od nje je odvisno vse polno gospodarskih, kulturnih in dobredelnih naprav. Kdor gospoduje, bo skušal tudi pri vseh od njega odvisnih zavodih in osebah ustvariti take razmere, kakor je njemu všeč, bodisi da jih z

Usoda.

Novela. Spisal Josip Premk.

I.

Zapisano je v knjigi usode, da bo velik in mogočen, ki se rodi o polnoči svete božične noči, in kar je zapisano, to se ne da izpremeniti in bo ostalo na vekov veke.

Zato je bila Bonifacijo bodočnost zagotovljena vsa biserna in blesteča. Saj se je rodil baš, ko je udarilo v vaškem zvoniku dvanajsto uro in so v cerkvi zabučale orgle slovesno in mogočno, ker verniki — vaščanje svetogorske vasice — so povzdigali zaspano oči kvišku, spominjajoči se, da se je pred mnogo, mnogo leti ravno v tem trenutku porodil v Judeji nekdo, ki so ga imenovali Kristus. Bogaboječi Svetogorčani sicer niso poznali tistega kraja, kjer se je doigral tak velevažen dogodek, a bili so trdno prepričani, da je to neovrgljivo dejstvo, — saj tako govori sveto pismo in tako nam pripoveduje svetih mož ustno izročilo. Tako je naslikano tudi v mašnih bukvicah, ki stanejo dve lepi, srebrni kronici in ima vsakdo tristo dni odpustka, kdor le enkrat na mesec pogleda tisto sliko, kjer dihata v novorojenčka voliček in osliček. Zato ni čuda, ako je bila njih duša ko milodoneča Davidova harpa, poveljujoča in proslavljajoča mogočnost in svetost njega, ki zapoveduje v oblakih neba. Pa človek

dobra ali s silo prilagodi svoji volji. To se čim dalje bolj in bolj opaža, toda za danes še ne navajamo konkretnih slučajev.

Danes se omejujemo na smer in politiko S. L. S., ki se jasno zreali iz govorov njenih voditeljev in iz njenega glasila. Vodilo stranki je: Ali z nami, ali proti nam, srednje poti ne poznamo! Kdor je z nami, dobro zanj, kdor proti nam, tega uničimo. To se prakticira dan na dan in denunciacije so na dnevnem redu. Na shodih vzdigujejo govorniki bojno sekiro in ljudstvo naravnost hujskajo k dejanskim napadom na nasprotnike. Ustanovili so si telovadne odseke, katerih naloga bo dejanski se lotiti nasprotnikov, če bi količkaj nasprotovali strankini politiki. Vsa izobraževalna društva, kmečke zveze, gospodarske zadruga, vse jim služi le kot politično orožje, da se čimprej stre na Kranjskem napredni element. Če ne izdajo opomini, pomaga grožnja, če še ta ni na mestu, materijelno uničenje.

Vplivi se že pokazujejo. Manj značajni ljudje prestopajo k stranki; omahljivci so to takoj storili, ko so videli, kje bo politična moč. Značajni se bodo pri nar.-napr. stranki očistili, dočim bo S. L. S. vzgojila hinavstvo. Odvisne osebe, ki se ne strinjajo s političnim prepričanjem S. L. S. bodo na skrivnem klele in zabavljale, v javnosti pa nastopale kot njeni privrženci. Nastalo bo hinavstvo povsod, in prijatelj ne bo več prijatelju zaupal, boječ se, da ga ne denuncira. Vsi taki ljudje, ki so iz koristolovstva prestopili k stranki — poznamo jih jako veliko — bodo zahtevali plačilo za to. Od kraja že pojde, ker je oddati precej mest, a pozneje se bodo zamašile vse politične in privatne

je le bolj nagnjen k slabemu kot dobremu, in sredi najpobožnejšega premišljevanja ga včasih premoti grešna misel. Tako so se tisto noč borili tudi Svetogorčani, da bi zatrli črva, ki jim je glodal v srcu. Molili so sicer in pobožno gledali na župnika, ki se je svečano priklanjal pred oltarjem, a v njih pogledih je bilo nekaj ko težko pričakovanje in radovednost. Zato ni čuda, da so se vse križem spogledali, ko je pred evangeliem vstopil nekdo v cerkev in zavzdihnil tako glasno, da se je ozrl celo mežnar pri zakristiji in imel že na jeziku:

— Ali je fant ali je dekle!?

Pa spomnil se je še o pravem času, da je v cerkvi in še celo pred oltarjem in se je trikrat globoko pokrižal kot da je pravkar izmolil rožni venec.

Vzdih pa je šel po cerkvi, celo tja na kor je vplaval, da se je zganil mladi učitelj in očitajoče pogledal na ženo, ki mu še ni podarila nikakega otroka.

Tako je prišlo opolnoči, v bajni, sveti noči razočaranje in srd na pobožne duše bogaboječih Svetogorčanov in težko so pričakovali, da je minula polnočnica.

Zunaj je bilo nebo v vsej nebeški gloriiji. Fine, kristalne zvezdice so mežikale kot na mogočni, temni, baržunasti preprogi, razgrnjeni od vzhoda do zahoda, in mesec se je vozil po njej v srebrni barki. Vse kočje so nosile belo

funkcije, zmanjkalo bo dobrega kruha v jasliah, ki imajo zdaj privlačno moč, in nastala bo nezadovoljnost in izdajstvo. Lastni pristaši bodo podkopali stranko, dokler se ne bo zopet očistila in prišla na stališče, ki ga je prvotno zavzela.

Prepotentnost, denunciacije in sila, to so vodilne smeri S. L. S. V deželi hoče vse imeti, na zunaj samo ona veljati in če se ji to ne posreči, tedaj pa tira brezobzirno svojeglavnost naprej, bodisi v kakršnokoli škodo prebivalcev. Edini cilj ji je zdaj ob tla vreči narodnonapredno stranko, odvzeti ji vsako moč in ji prav nikjer ne puščati kake odločilne besede. Še posvetovalne ji ne privošči.

Ali je to pametna politika, se bo že izkazalo. Taka politika mora izvajati odpor ne samo pri pristaših narodnonapredne stranke, ampak pri vseh inteligentnih naprednih ljudeh, ki od strani gledajo politični boj, a se ne ogrevajo za zdaj obstoječo napredno stranko, ker jim ali vodilne osebe ali strankino delovanje niso pogodu. Ravno takim nepristranskim osebam se gabi sedanja politika S. L. S. najbolj, ker so ti upali, da pride do pozitivnega dela v blagor Kranjske kakor tudi v blagor slovenske domovine, ko doseže ena politična stranka moč v deželi.

Trezen in razumen politik bo takoj, ko pride do moči, gledal, da ublaži nasprotje, podal bo roko nasprotniku vsaj na nekaterih poljih, ko mu vendar to ne more škodovati, pač pa mu lahko veliko pridobi na ugledu. In če bi tako ravnala stranka, ki je danes na Kranjskem na krmilu, bi si gotovo pridobila take osebe, ki so pripravljene sodelovati in imajo tudi možnost zato. Po dosedanem načinu nastopanja si

kapo kot od dragega harmelina. Tam za vasjo so pokali topiči, da je šumel les po brdih kot bajna pravljica razgaljenih vil, ki plešejo v božični noči ob tolmunih in razkazujejo čar in prelest svojega telesa le onim, ki lahko polože svojo dušo na zlat krožnik in jo podarijo svetu pod naslovom: poezija.

Ali Svetogorčani niso bili poklicani, da uživajo ta čar — njih duša ni prav nič čutila krasote božične noči in zato se tudi niso ozirala v polnočno nebo. Zdelo se jim je, da je vse nakrog polno greha, težkega, nesramnega, ki je oskrnil svetost svete noči, zato so bili njih obrazi strogi, temni, polni najtežje obsodbe...

Ali med njimi je bil vendar nekdo, ki je čutil poezijo tega večera, dasi se ni oziral naokrog, ampak jo mahnil naravnost proti bajtariji Koemurjevki.

Spogledali so se Svetogorčani, ko so ga videli, da je izgubil tja proti oni strani, odkoder je smrdelo po grehu, in celo žena njegova je zavzdihnila in se čutila nesrečno.

„Dober večer!“

Ni se malo začudila Koemurjevka, ko je vstopil učitelj in tudi dekle tam na postelji je uprlo vanj svoje mokre oči.

„Bog daj dober večer, ljudje božji!“ je pozdravljaj učitelj. „Svet večer je, pa slabo ga ob-

pa ne more pridobiti simpatij, pač pa vzbuja nevoljo ravno pri osebah, ki so bile doslej izven strank. Vse si le želi miru v deželi, ne pa čimdalje večje napetosti in sovraštva. Če se bo stranka držala te taktike, mora skoro dogospodariti in ljudstvo bo sčasoma tudi spregledalo, kam vodi taka politika.

Začetek boja.

(Dalje.)

Zato ni čudno, da so bili premnogi mestni duhovniki odločno zoper dr. Mahniča. Niti na mar jim ni prišlo, da bi dr. Mahničovo pisanje o veri moglo imeti še kako drugo ozadje.

Semkaj je spadal duhovnik, čigar delovanje in čigar blagosrénost bota Slovincem ostala vedno v hvaležnem spominu. To je bil rajni dr. Frančišek Lampé. Blagosrén in učeni mož sicer toliko ni bil v zmoti, da bi bil slabo sodil duhovnike. Vedel pa vendar ni, zakaj se pravzaprav gre. In tako je na primer glede na duhovniške posle rajni dr. F. Lampé mislil: „Vpeljimo v župnišča kuharje namesto kuharic, pa bo v tem oziru vseh preprirov konec“. Ampak potem bi bil direndaj ravno še enkrat večji. Z oderuhi zvezane čarovnice bi bile potem lovile oba, župnika in njegovega kuharja.

In sploh, čemu vpeljovati nove navade, ko imamo že starih toliko, da ne vemo kam z njimi? To je navada, podedovana iz graščinskih časov, da mora vsak samostojen duhovnik imeti dobro izšolano kuharico. V žalostnih graščinskih časih je bila taka kuharica potrebna. Tedaj je moral župnik nastopati kot majhen graščak. Nikdar si ni bil v svesti, da ne pride z grada truma plemenitašev k njemu kvartat. In pripeljali so s seboj trop graščinskih hlapcev in jato psov. Farovška kuharica je morala o taki priliki svojim deklam veleti, da so zakurile na dveh ognjiščih ob enem. Na enem se je kuhalo za gospode, na enem za hlapce. Dekle so kuhale. Kuharica je samo ukazovala in nadzorovala. V istih časih je moral vsak župnik imeti kuharico, ki je bila pravi kuhinjski maršal. Ampak tisti časi so minuli, in minuli zato, ker so minuli dohodki.

Tudi mi duhovniki se moramo potrkati na prsa in reči „mea culpa!“, ker smo sebi na škodo v svoj čas privlekli nebroj zastarelih nazorov in navad. Mož s takimi zastarelimi nazori je sedanji generalni vikar prelat Flis. Pobožen je, kar se tiče strogo cerkvenih stvari; v tem oziru je zgled pobožnosti. Glede na farovške posle je pa prelat Flis ves v nazorih petnajstega stoletja. Če kak samostojen duhovnik ne bo hotel imeti kuharice, mu jo bo prelat Flis sam „ufremal“. Da mu to le ni prenizko! Dandanes, ko se toliko piše zoper kuharice, prelat „frema“ kuharice in jih duhovnikom vsiljuje!

hajate — i — no, tako je življenje in ne da se spremeniti. Ali je deklica?”

„Deček!“ je odvrnila stara Kocmurjevka in pokazala na malo, v plenicah povito dete.

Učitelj se je za hip zagledal v drobno lice in kakor blažen nasmeh mu je zaigralo okolo ustnic.

„Čudni so božji darovi,“ je zavzdihnil. „Tistim, ki ga prosijo zanje, jih ne da, a drugi, ki so jim le v nadlego, so obteženi ž njimi!“

Potem pa se je zazrl v dekle, ki je ležalo tam na postelji in dolgo molčal. Kaj je šlo v tem trenutku preko njegovih misli, to ni vedela ni stara Kocmurjevka, ki je bila na glasu, da zna čarati in ve za tako zelišče, da človeku za vedno jezik otpne. Sicer je bila njena zunanost res jako neprijetna in poleg tega se je govorilo o njej mnogo nelepega. Vse to pa ni oviralo Manico, ki je služila že nekaj let v mestu in prinesla sedaj ta greh nad svetogorsko vasico, da bi se ne naselila pri njej. Dete je bilo nezakonsko, in Kocmurjevka ni videla nad tem prevelike pregrehe in obljubila je Manici, da dete obdrži za primerno plačo. Tako je bilo dogovorjeno, in Manica je ostala do usodnega trenutka pri njej.

Zdaj pa je ležala utrujena tam na postelji in dobrotne oči vaškega učitelja Jurja so počivala na njej, ko božji blagoslov nad ubogim grešnikom . . .

Ko bi jaz kaj takega ne bil izkusil sam, bi ne govoril. In ne samo, da bi ne govoril, še verjeti bi ne mogel.

Prav res, ako prelat ne razume, kaj je potreben običaj in kaj je samo zastarela razvada, čemu bi se zamerilo kmetu, da se včasih prebudi nekoliko prepozno?

Ravno ime prelata Flisa nas privaja do vrste duhovnikov, katerim se je vsiljeno bojevanje dr. Mahniča in njegovih naslednikov vedno zdelo odveč. To so duhovniki, katerih življenje ni drugega kot neprestana molitev. Za svet se brigajo samo toliko, kolikor se morajo. In zato sveta ne razumejo. Tudi nezdrave predodke duhovskega stanu smatrajo ti duhovniki kot nekaj svetega. Zato vidimo, da ravno najmolitvenejši duhovnik dostikrat živi sam brez prič „im gemeinschaftlichen Haushalt“ z nesorodnico. Revež si misli: „Ko bi bilo to napačno, bi katoliška cerkev ne bila nikdar trpela takih navad“. In siromaš si dalje misli: „Vsak duhovnik naj bo tako vtopljen v molitev, kakor jaz, pa bo lahko imel v svoji kuhinji, karkoli bo hotel, in nihče si ne bo upal, soditi ga slabo.“

Le priznajmo, le: Tudi duhovniki smo včasih veliki reveži, kar se tiče poznavanja sveta!

Ali za božjo voljo vendar, saj za to se ne gre, ga bo-li kdo dolžil spolnih deliktov, ali nihče. Za to se ne gre! Stvar je popolnoma drugačna. Ljudje o takem pobožnem duhovniku ne rečejo nič drugega, kot samo to - le:

„Vsa čast njegovi molitvenosti, ampak mož živi tako, kakor bi niti hotentotski oče svojemu sinu ne dovolil živeti, namreč živeti z nesorodnico „im gemeinschaftlichen Haushalt“ brez prič.“

To je vsa sodba.

Iz dna srca moramo Boga zahvaliti, da v tej točki kranjski kmet sodi ravno tako zdravo, kakor Culu-Kafer. V tej točki ne bo Culu-Kafer nikoli drugače sodil, in kranjski kmet in slovenski izobraženec tudi nikdar ne. Veliko žrtvuje, veliko trpi narod, ki spoštuje zakon in ki smatra zakon za nerazvezljiv. To so grozne žrtve! Za svoje žrtve se tak narod odškoduje na ta način, da z majhnim, majhnim spoštovanjem gleda za moškimi, ki živi z nesorodnico brez prič „im gemeinschaftlichen Haushalt.“

Je po vsem svetu tako. Pa tudi na Kranjskem ne bo nikoli drugače.

So duhovniki, ki tega ne vedo. Nekakšen temen čut o teh istinah imajo pa vendar-le.

Duhovniki, kakršen je prelat Flis, so torej ob dr. Mahničevem nastopu imeli ta-le čut:

„Delovanje na političnem polju utegne nam samo škodovati. Ako ostanemo lepo v cerkvi, ako bo pobožna molitev naše edino delo, nam

Ko je učitelj odšel in stopal mimo cerkve, je bilo zbranih tam še vedno nekaj vaščanov, ki so z začudenimi očmi reševali na dolgo in široko o grehu in neveri Ermanove Manice. Bila je nekdanj tako pošteno dekle, a jim je napravila sedaj tako sramoto!

Drugi dan pa so dečka krstili za Bonifacija — ker je tako hotela mati in je tako zahtevala botra Kocmurjevka, ki je bila seveda plačana. In ker proti temu tudi učitelj Jurij, ki se je sam ponudil za botra, ni ničesar imel, je zvedela kmalu vsa vasica, kako čudno so imenovali ta novorojeni, nezakonski greh.

Zvečer se je zbralo pri županu, ki je bil krčmar, vse polno možakarjev in niso se mogli prečuditi temu imenu.

„Potipal me zlomek, da tega imena še nisem čul, odkar sem na svetu,“ je zatrjeval župan in nosil možakarjem vino.

„Kako se imenuje?“ je poprašal kozav, precej suh kmetič.

„Bo — ne — ni — fu — ru — fe — ei —, ne vem zlodja!“ se je razsrdil županov hlapec, ki se je hotel postaviti s tem, da si je zapomnila njegova bistrumna glavica to prečudno ime, a ga le preje ni mogel izjecljati, dokler mu ni pomagal Žmavčev študent, ki je bil na božičnih počitnicah.

„Bonifacij torej, Bonifacij,“ so mrmrali vsi vprek.

ljudstvo ne bo očitalo, da živimo z nesorodnico brez prič „im gemeinschaftlichen Haushalt.“ Očitalo se nam bo pa to od vseh strani, kakor hitro se spustimo v politiko.“

Naj isto povem v drugi, jasnejši, dasi ne popolnoma prikladni obliki! Duhovniki, kakršen je prelat F., so si mislili: „Mi že imamo svoj umivalni zistem. Ne potrebujemo pralnega zistema, ki se imenuje politika.“

Sam priznam, da je to nekoliko neprimerno izraženo: Med umivanjem in umivanjem je velik razloček. Toda pameten bravec me razume. Celó človeško življenje ni nič drugega kot pranje, kot popravljanje tega, kar so ljudje mislili dobro narediti, pa vkljub njih najboljšim namenom vendar - le ni bilo popolnoma dobro.

Leta 1890 je torej škof Missia prelata F. porabil v svoje namene tako, da prelat prav gotovo ni spoznal vseh Missijevih naklepov. Zgodilo se je namreč tedaj, česar bi nihče ne bil pričakoval: Po svoji molitvenosti sloveči in v resnici občespoštovani semeniški duhovni vodja Flis je prepustil to službo nasledniku, sam pa je začel stanovati z nesorodnico brez prič. To je bilo ravno tisto leto, ko je škof Missia hotel duhovnikom dati jasno umljivo znamenje, da jih ne misli siliti, naj imajo pri sebi sorodnice.

In razmere prelata F. so bile dovolj jasno znamenje. Treba pomisliti, da je prelat bil duhovni vzgojitelj vse mlajše duhovščine, ki je leta 1890 delovala v dušnem pastirstvu. Treba vpoštevati, kako neomejeno spoštovanje so imeli do prelata Flisa vsi njegovi gojenci.

Tako sta šla škof Missia svojo pot, prelat Flis tudi svojo — ne da bi bil prelat Flis popolnoma razumel, kateremu namenu služi.

Duhovniki tiste vrste, katero predstavlja prelat Flis, se niso nikdar sprijaznili s kranjsko duhovsko politiko. Nekateri so sicer v politiki sodelovali, zlasti po letu 1898. A to so delali le prisiljeni in skrajno neradi in so vedno mrmrali, da politika ni za duhovnika. Od leta 1906 dalje se pa vsi ti pomikajo zopet nazaj na svoje prvotno stališče, odkladajo političarske toge ter se odkrivajo v svoji prvotni, temeljni barvi.

Ravno s tem najjasneje kažejo, da jim je svet res popolnoma neznan. Mislijo: „Sedaj ko smo si priborili politično premoč v deželi, bo v naši domovini vse večne čase duhovščina na vrhu, naj v prihodnje še kaj politiziramo, ali nič.“

O, ne bilo bi napačno, ko bi tako bilo. Ampak drugi ljudje mislijo drugače.

Res, marsikak duhovnik nikakor ni manjši revež, kot kmet. Bog se usmili, ravno najbolj molitveni duhovniki se včasih nahajajo v tako čudnih zmotah, da te srce boli, ako jih premišljuješ! Niso to zmote zoper vero, ampak drugi

„Vrag jih vzemi; ta svetnik ni naše vere!“ je zatržil županov hlapec in si prižgal viržinko.

„Tako, tako, ni naše vere,“ mu je prikimal drugi.

„Da, da, ni naše vere!“ so pritrdili skoro vsi, le Lukčev France, ki je bil mežnar, je povzdignil kazalec in izpregovoril ostro:

„Možje krščanski, to se ne spodobi! Naj bo Bonifacel ali Pajacel, naj bo svetnik naše vere ali ne — ampak to veste, da gospod župnik judov ne kršuje!“

Modro je menda govoril mežnar, ker vsi so umolknili in celo župan sam se je plaho ozrl tja črez pot, odkoder se je belilo novo župnišče.

In pozno so se tisti večer razšli Svetogorčani iz županove krčme in vsi so bili trdno prepričani, celo mežnar sam — ki je govoril le zaradi službe —, da dete Ermanove Manice ni kršeno kot se mora krstiti krščanskega otroka, saj še tudi niso nikdar čuli evangelija sv. Bonifacija.

Tako je bilo torej rojstvo Ermanovega Bonifacija in take so bile govornice, ki jih je povzročil „greh“ njegove matere.

Črez nekaj dni potem je Manica odšla in je pustila dete pri Kocmurjevki.

Potem je ni bilo nikoli več.

(Dalje prih.)

predsodki takšni, da bi jih ne bilo treba. Sedaj, ko je prelat Flis pravi škof na Kranjskem, mora vsak samostojen duhovnik imeti kuharico. Ako je noče imeti, ga prelat Flis s kakršnokoli pretvezo pošlje na ekspozituro, in ondi mu prelat Flis „ufrema“ kuharico ter ga prisili, da jo mora imeti. Če duhovnik kuharico ima — spet ni prav. Recimo, da ima star duhovnik ravno takšno kuharico in tako, kakor prelat Flis — misliš-li, da je potem ustrezno? Nikakor ne! Ako dotični duhovnik za molitev porabi vsak dan samo nekaj minut manj, kot prelat Flis, ga prelat Flis pošlje na isto ekspozituro. In tako prelat Flis duhovnika udari edino zato, ker je duhovnik hotel prelatu Flisu ustreči.

Naj pike govore. Jaz ne morem.

(Dalje prih.)

Politične vesti.

Ustava v Bosni in Hercegovini? Zadnjič smo omenili, da se avstro-ogrška vlada ne bo mogla dolgo ustavljati s podelitvijo ustave v Bosni in Hercegovini, ker se je že uvedla tudi v Turčiji. To nam kaže tudi slučaj, ko so se sarajevska društva na cesarjev rojstni dan poklonila deželnemu šefu in je sarajevski podžupan dr. Mandić v svojem govoru prosil, naj se podeli Bosni in Hercegovini ustava. Ta direktno izražena želja se bo morala vpoštevati, in ker se je ravno ob tej priliki izrekla, ko so nagovori sestavljeni sporazumno z vlado, je tem večjega pomena. V prihodnjem ministrskem svetu pride na dnevni red tudi vprašanje o bosanski ustavi in kakor se poroča, je minister Burian za piramidarno ustavo.

Volitev patrijarha srbske pravoslavne cerkve se je sicer vršila, toda izvoljeni patrijarh Zmejanovič ni dobil cesarjevega potrdila, češ, da ne zna madžarski in dotični odlok pravi, naj srbski cerkveni kongres združi glasove na dostojnega kandidata. Madžarska vlada hoče s tem zopet pritisniti na Srbe, kajti Zmejanovič je pristaš hrvatsko-srbske koalicije in ti pristaši se v zadnjem času hudo preganjajo. Za srbsko pravoslavno cerkev je pa to še večji udarec, kajti s tem je takorekoč podkopana njena avtonomija, ki je doslej še kolikortoliko uživala prostost. Madžari hočejo tudi za patrijarha imeti svojega pristaša in končno se bodo morali Srbi udati, ker niso složni, ampak so tudi v tem oziru razcepljeni v dve stranki.

Velik požar v Carigradu. V Carigradu je pogorelo 2404 hiš. Prizadetih je 20.000 oseb, od katerih je 2% kristjanov, vsi drugi so mohamedanci. Sultan je podaril 5000 funtov podpore. Najnovejša poročila javljajo, da se zažigi v Carigradu širijo in da je zopet začelo na več

Slike iz župnišča.

(Dalje.)

Dragi čitatelj! Razgrnil sem pred teboj sliko iz župnišča fare, v kateri vlada oderuh. Nikar ne reci, da v drugi polovici devetnajstega stoletja takih župnij ni bilo najti. Ne samo, da je v dobi od l. 1880—1895 bilo nebroj takih župnij... ne samo to! Še danes se po dolenskih hribih dobijo take fare. In če dvomiš, je-li ta trditev resnična, ti povem, da nikakor ni iz devetnajstega stoletja povzeta slika iz župnišča, katero si čital pravkar. Ta slika, je iz najnovejše dobe, iz dvajsetega stoletja. Kar sem v tej sliki zapisal, sem skoro vse doživel sam. Tega še ni davno. Da, slika ki sem jo razgrnil pred teboj, niti popolna ni. Ne vse, ampak v glavnih potezah skoro vse sem doživel tako, kot ti kaže ta slika; razen tega sem pa v isti župniji doživel reči, ki so v tej sliki izpuščene, izpuščene pa zato, ker se mi studi, vleči jih na dan. Tako se godi tam, kjer vladajo oderuhi.

Potem se pa med politiki oglašja kakšna zaslepljena sirota in zdihuje, da boj med liberalno in duhovsko stranko ni bil potreben!...

Da boj ni bil potreben!...

Kajpada, z ozirom na narodnost ni bil potreben. Kar se tiče vere, ni bil potreben. Za narodnost je bilo ob času škofa Pogačarja bolje,

krajih goreti. Nekateri zagrizeni Staroturki izrabljajo ogenj v svoje namene, češ da je to kazen božja, ker se hoče Turčijo z ustavo preveč modernizirati.

Maroškim nemiro bo najbrž v kratkem konec, kajti sultana Abdul Azisa je popolnoma potolkel protisultan Abdul Hafid, ki se je dal že oklicati od mohamedanskega svečeništva za vladarja. Abdul Azis je ubežal in ima le še malo privržencev. Proklamacijo novega sultana je pozdravila vsa dežela z velikim navdušenjem in priznala ga bodo tudi evropske velevlasti, v prvi vrsti Francoska, ki je v Maroku najbolj interesirana.

Štajersko.

Liberalno učiteljstvo in mladinska oskrba. Pod tem naslovom smo čitali v torkovi številki „Slovenca“ odgovor g. sodn. svetnika Grebenea v Gornjem gradu na članek v „Domovini“ in „Narodnem listu“, v katerem izjavlja v imenu gornjeogradskega učiteljstva dopisnik, da se učiteljstvo ne more ogrevati za društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v Gornjem gradu, ker se ga je pri volitvi v odbor prezrlo in volilo na predlog sod. svetnika Grebenea tri duhovnike (predsednik, podpredsednik in tajnik) v predsedstvo, da pa bo z veseljem delovalo izven društva za varstvo mladine. Sodn. svetnik Grebenc je pa zagrešil odgovor v „Slovenca“, katerega mu bo prav gotovo žal, o tem smo prepričani. Take megalomanije in poniževanja učiteljskega stanu nismo še čitali od javnega funkcionarja, čigar prva naloga bi bila, da pomiri ta razpor in vse potrebno ukrene, da se složno dela za rešitev naše dece. V svoji visokosti si pa gospod svetnik predstavlja, da je učiteljstvo zakrivilo zločin, ker se mu je drznilo povedati resnico v obraz. G. svetnik, vprašamo Vas: Koga pa morate bolj vpoštevati pri takem društvu kakor učiteljstvo? Ali ne pozna le-to najbolj pokvarjeno mladino iz vsakdanjega občevanja v šoli? Ali ni učiteljstvo najbolj poklicano delovati v zmislu pravil takih društev? Poglejte, kako delujejo taka društva na Kranjskem. Že davno jih imajo po vseh sodnih okrajih in pri vseh društvih se je vpoštevalo učiteljstvo kakor svečeništvo, kar je po sebi umevno, in složno delujejo brez ozira na politično prepričanje vsi v tem človekoljubnem zmislu. Naj navedemo iz odgovora g. sod. svetnika Grebenea zadnji odstavek: „(Dopisec)... naj ne bode tako aboten, da bi mislil, da se jaz za njegovo nerganje kaj brigam in da bi si nadalje dragi čas tratil s čitanjem taeih bedastih napadov. Bog bodi njegovemu duševnemu stanju milostljiv: kajti njegovo pisarjenje kaže, da ni normalnih misli.

kot ob času škofa Missia. Vere je bilo pred nastopom Misijevim na Kranjskem še mnogo več, kot danes. Pred letom 1884 se na Kranjskem zoper vero (?) ni toliko pisalo kakor sedaj. A boj je bil vendar neobhodno potreben. Ko bi boj poslednjih let ne bil kmetu rešil kruha in svobode, bi bil šel sčasom slovenski narod v nič, in ž njim vred njegova vera in njegova narodnost.

Razen tega je treba pomisliti, da se pri bojih navadno po nečem drugim bolj vpraša, kot po tem, je-li boj potreben. Marsikaj je potrebno, pa se vse eno ne zgodi. Ne le da je bil boj potreben... uprav neizogiben je bil. Začel se je samo zato, ker je bil neizogiben! Ljudje gredo v boj, le če morajo.

Vemo, kako je človek ustvarjen. Čim več ima, tembolj je lačen. In kakor hitro je oderuh imel v občini utrjeno stališče, si je pozelel še več, je hotel imeti tudi župnika v strahu, je hotel tudi župnišče porabljeti v svoje namene.

Tisto bi pa ne bilo pomagalo nič, ako bi bili leta 1890 duhovniki zaklicali kmetu: „Oprimi se nas, gremo v boj za tvojo svobodo!“

Kaj ve rojen suženj, kaj je svoboda? Nima okusa za njeno sladkost, ne zdi se mu potrebna, ne razume je, ne zna je rabiti. Kranjski kmet je bil v drugi polovici devetnajstega stoletja ve-

Sicer pa naj bode njemu in njegovim sodrugom na tem mestu v vsej resnosti povedano, da so isti vsega obžalovanja vredni, ako ne sprevidijo dobrodejnega namena onega društva, katero se je osnovalo pod zgoraj navedenim naslovom. Menda se bode kedaj še rad eden ali drugi izmed njih zatekel k temu društvu. Nadalje naj si ti nasprotniki zapomnijo, da bi bilo globoko pod mojo častjo spuščati se z njimi v kako polemiko. Vedelo se pa bode tudi takim hudomušnim napadom, katere mora celo razsodni in miroljubni svet najostreje obsojati, — napraviti konec kompetentnim mestom! Če je tako pod Vašo častjo, g. svetnik, zakaj pa hočete še morda denuncirati? Kot varuh vseh sirot v svojem sodnem okraju, torej kot javna oseba, nastopate tako megalomanično nasproti učiteljstvu, ga odrivate od človekoljubnega dela ter ga obenem še žalite. Vidi se Vam, da je bil to najbrž Vaš prvi nastop v časopisju, bil pa je skrajno neroden in nepreviden, ako Vam je res mar za sirotinsko skrb v gornjeogradskega sodnem okraju. Ker je učiteljstvo toliko interesirano na tem Vašem odgovoru, Vam bo najbrž tudi po naših mislih bolj dostojno odgovorilo!

Slovenski političen dnevnik na Štajerskem. Podjetna in mlada narodna stranka oziroma „narodna založba“ v Celju namerava z novim letom izdajati narodnopolitičen dnevnik in vabi že zdaj na naročbo, ker si hoče vnaprej zagotoviti obstoj lista, sicer ga niti ne izda. Naročnina bi stala letno 25 K. Z veseljem pozdravljamo sklep vzorne narodne stranke na Štajerskem, katere živahno in vztrajno delovanje je lahko vzor vsem drugim naprednim strankam. Uverjeni smo tudi, da se lepa namera uresniči, saj so Štajerci potrebni dnevnika in jih je tudi dovolj, da ga lahko vzdržujejo. Če imajo primorski Slovenci svoj dnevnik „Edinost“, tem lažje ga bodo imeli Štajerci. Če se izdaja dnevnika uresniči, potem prenehata najbrž „Domovina“ in „Narodni list“, izhajal bi le še poljudno pisan tednik za širše ljudske kroge. Priglase na naročbo dnevnika je poslati „narodni založbi“ v Celju.

† **Dr. Gustav Ipavie.** V Šent Jurju ob Južni železnici je umrl zdravnik in znani slovenski skladatelj dr. Gustav Ipavie, ki si je posebno slavo pridobil s skladbami: Vse mine, Zvezda, V mraku, Lastovka, Slovenec sem, itd. Te pesmi so postale takorekoč narodna last in pozna jih že vsak Slovenec, izobražen in neizobražen. Pogreb zaslužnega skladatelja je bil nad vse sijajen. Udeležili so se ga zastopniki pevskih društev, občin in drugih korporacij in so na grobu govorili zdravnik dr. Rakež učitelj Kveder in dr. Schwab. Blagemu pokojniku naj sveti večna luč!

činoma povsod še tak, da ni znal sam stati. Moral se je koga držati za roko. Ni znal gospodariti. Kar je iztržil za pridelek in živino, je v kratkem vse šlo. Tega so bile mnogo krive gosposke šege, ki so vedno bolj silile iz mesta na deželo. Čim več železnice je dežela dobila, tembolj so med kmetiskim prebivalcem naraščale potrebe, katerih kmet nekdanj ni poznal. In čim več je bilo teh potreb, tem hitreje je kmetu ušel vsak vinar iz rok, kmet sam pa je vedno bolj prihajal oderuhom v oblast. Notranjska je prva dobila železnico — proga od Ljubljane do Zidanega mosta je za domači promet malenkostnega pomena. In ravno na Notranjskem je v minulem stoletju oderuštvo najbolj cvetelo, najpreje se je razraslo, največ časa je imelo pohotno pognati sesalne korenine na vse strani, preden so mu različne organizacije storile konec. Ni brez nič, da se je nekdanj toliko govorilo o „zavedni Notranjski.“ Bilo je po Notranjskem najti mnogo pristne narodne zavesti. Še več pa je bilo zavesti, ki je bila samo zaveza, prikrivajoča očem javnosti nečloveška dela oderuhov.

Železnica sama po sebi za kmeta ni nesreča. V nesrečo mu je le, ako neumen kmet ne zna prav rabiti železnice in vsega, kar pride z njo vred. Železnica mu nudi priliko, da ložje zapravi in da ložje zasluži.

Mariborsko učiteljske in slovenski učiteljski naraščaj. Ko so Nemci zagnali pred meseci strašen krik o poslovenjenju mariborskega moškega učiteljskega, je morda kdo mislil, da je na tem učiteljskem res že vse slovensko. A številke nam kažejo nasprotno. Letos je izmed 40 dijakov IV. letnika bilo komaj 7 Slovencev, ki so bili zreli spoznani, ostali so sami Nemci. Kako je to mogoče na zavodu, ki je namenjen vzgoji slovenskega učiteljstva? Nemci hočejo z vso silo doseči skrčenje slovenskega učiteljstva, da bi tem lažje po slovenskih šolah nastavljali nemškutarsko učiteljstvo, ki bo pomagalo ponemčevati naše ljudstvo. In zdi se, da stoji profesorski zbor na učiteljskem strogo v službi tega nemštva in izvaja slepo njeno povelje: Slovenski dijaki ne smejo v višje letnike. Slovenska učiteljska organizacija naj resno premotri vzroke žalostne prikazni, vednega pojemanja našega učiteljskega naraščaja.

V kopalšču Doberna pri Celju je kupila tamošnja posojilnica bivši Oroslov hotel s 6 orali zemljišča, mlinom in žago za 110.000 K. Dobro obiskano kopalšče daje pogoj, da bo hotel vspeval. Še večje važnosti je pa ta pridobitev z narodnega stališča, kajti s tem pridobe Slovenci 3 ali 4 glasove v prvem razredu občinskih volitev, potem 1 glas v celjski okrajni zastop kakor tudi slovenski gostje svoje zavetišče v kopalšču. Vsaka važnejša pridobitev slovenske posesti nas mora le veseliti. — Nasprotno se nam pa poroča, da je prešla gostilna na „Bismarckhöhe“ pri Celju, ki je bila doslej v slovenskih rokah, v nemško posest.

Koroško.

Nasprotstva med Slovenci. Povdarjali smo že, kako se mora človeku milo storiti, ko vidi, da se tudi na Koroškem z ozirom na narodno delo moči cepijo. V poprejšnjih časih je bilo vse složno, z vnemo se je boril „Mir“ za koroške narodne svetinje in vsa slovenska javnost je bila z vodstvom slovenske politike na Koroškem. Ko so pa začeli voditelji vedno bolj iskati stika z nemškimi krščanskimi socijanci, ki so ravno taki šovinisti kakor nemški nacionalci in ko se je vedno bolj izvajalo načelo, da gre najprej in vse za vero, potem šele za narodnost, najsi poslednja tudi vsled tega trpi, se je porodil poleg „Mira“ nov list „Korošec“, ki je postal radikalno-narodno in napredno glasilo nove stranke. Potrditi moramo, da je bila nova stranka potrebna, ker so Korošci — tudi Slovenci — bolj naprednega mišljenja nego Kranjci in ne marajo veliko, da bi se duhovščina preveč vtikala v politiko in jih vodila. Z novim listom so pa nastala nasprotja, čeprav

Zdaj si pa predstavljajmo tisto mrtvo, pasivno naravo, ki jo je kmet imel, ko je prišel izpod graščinske oblasti. Še danes ima kmet marsikje tisto naravo. Na Dolenjskem so občine, kjer kmet niti danes ne čuti, da je prost. Podjetni ljudje, ki so se znali okoristiti z železnico, so iz takega kmeta, iz takega mrtvega gospodarja izpulili vinar, preden se je ogrel pri njem.

V drugi polovici devetnajstega stoletja se je kranjski kmet denarja lažje iznebil, kot prej. Zaslužil ga je pa ravno tako težko kot v prejšnjih časih, to pa zato, ker dolgo ni mogel razumeti novih razmer.

Na tak način je bilo jako lahko mogoče, da se je pri nas v drugi polovici minulega stoletja oderuštvo razraslo in razevelo.

In toliko je bilo oderuhov, da niti danes niso vsi uničeni. Kar jih še diha, so preostali zato, ker je v gorati deželi silno težko, oderuhe popolnoma uničiti. Gorata dežela je raj za oderuhe. Na ravnini ima kmet odprto pot na vse strani. Ako je v sili, ima na razpolago mnogo ljudij, pri katerih lahko išče pomoči. In pomočniki drug drugemu delajo konkurenco. Vsakateri teh pomočnikov v sili si misli: „Če bodem drl preveč na debelo, se bodo ljudje raje pustili dreti komu drugemu, kot meni.“ V goratih krajih so pa ljudje prebivalci vsake posamezne

bi se temu lahko koroški Slovenci izognili. In ravno v zadnjem času čitamo, da je bil „Mirov“ odgovorni urednik obsojen pri sodišču na 100 K globe ali 10 dni zapora, ker je napadel gospoda dr. J. O b l a k a. Na Koroškem je itak premalo delavcev na narodnem polju, zato smo mnenja, da lahko oba lista delujeta drug poleg drugega, ne da bi se napadala, zlasti bi se osebnih napadov lahko popolnoma izognila. To tembolj, ker v „Korošču“ še nismo čitali, da bi napadal vero, ampak je ta list vedno povdarjal rodoljubno narodno stališče. Čemu torej delati veselje nasprotnikom, ki škodoželjno opazujejo vsak najmanjši prepir med Slovenci in kaj takega tudi hitro izkoriščajo v svoje namene.

Koroško šolstvo! Bil sem pred kratkim v Strojni, kjer bijejo krepki gorski kmetje junški boj za slovenski pouk v šoli. In matere so mi pravile, da dece niti ne morejo zadržati doma, ko je šola, in najsi jih tudi še tako rabijo za delo. In kjer se vidi kakega otroka, ima v roki knjigo in bere. To je delo slovenske šole, ki obstoja šele od jeseni 1907 in sedanjega učitelja g. Zvanjaka, ki ga ljudstvo ne more prehvaliti. A čudo, zdaj je zapovedal c. kr. okrajni šolski svet, da se morajo vpeljati v šoli na Strojni učne knjige za utrakvistične šole, torej zloglasni Prešernov abecednik in druge take gorostasne bedastoče. To v Avstriji, ki je danes pač daleč za Turčijo. Človek se mora res vprašati, ali so ti ljudje v c. kr. okrajnem šolskem svetu sami kreteni ali pa res infernalno hudobni ljudje. A če so prišli v Turčiji do pravice, si jo priborimo morda polagoma še v Avstriji, ki je baje ustavna država. L. 1908 se postopa tako s Slovenci, v jubilejnem letu...

† Nadučitelj Eller umrl. Dne 20. avgusta je v Beljaku umrl in je bil 22. avg. pri Mariji na Zili, kjer je deloval nad 40 let, ob ogromni udeležbi pokopan nadučitelj Eller. Sin zelene Štajerske, rojen v Vojniku, je posvetil vse svoje moči, je daroval vso svojo ljubezen krutozatiranim koroškimi Slovincem. Za svoj narod je stal vedno kakor skala trdno, neomajano in zvesto. Kristalnočist značaj, požrtvovalen rodoljub, goreč prijatelj mladine, odličen vzgojitelj, eden najboljših mož na Koroškem je legel z Ellerjem v grob. Blag mu bodi spomin, med mladim učiteljstvom pa naj najde mnogo posnemalcev.

V Velikovu so imeli katoliški slovenski dijaki 14. in 15. avgusta t. l. svoje zborovanje s predavanji in igro „Za pravdo in sree.“ Govoril je tudi poslanec Grafenauer. Velikovski Nemci so bili vsi izven sebe, da si upajo Slovenci prirediti v njih mestu slovensko slavo. Občinski svet je odklonil vso odgovornost za vzdrževanje reda in zahteval, naj vlada prepove shod, kar se pa ni zgodilo. Z veseljem odobravamo, da se hoče v takih eksponiranih krajih

doline, vsakega posameznega pogorja nekako ločeni od sveta, z neštetiimi vezmi so navezani drug na drugega, med pomočniki v sili ne more nastati konkurenca, in oderuštvo se razeve.

Poznam prodajalničarja nekje v dolenjskih hribih, ki ima razen prodajalne tudi gostilno. Ni še dolgo, kar je bila pri njem taka navada, da je njegov dolžnik moral izpiti pol litra vina, preden je dobil za en krajeer žveplenk, ali kaj drugega podobnega. Gostilničar mu je rekel: „Ne utegnem. Počakaj!“ To se pravi: „Zapij pol krone. Potem dobiš, po kar si prišel.“

Toda ne bom opisoval prizorov iz prodajalnic.

Naj ostanem pri vpisovanju slik iz župnišča!

Ako je v župniji kraljeval oderuh, je moral duhovnik poizvedeti glavne grehe oderuhove rodbine. In zoper te grehe ni smel pridigovati nikdar. Če se je toliko spozabil, so ga tožili na škofijo, ali pa je protiduhovski list prinesel napad na duhovnika.

Župnije, v katerih se tako godi, se po Dolenjskem še danes dobijo. Kaj šele pred dvajset leti! Potem se kdo čudi, da je duhovščini zavrata kri, in da je šla z največjim navdušenjem v boj zoper oderuhe.

(Dalje prih.)

pokazati slovenski živelj in prebuditi ljudi do ljubezni za rodni jezik, čeprav se je tudi tukaj vedno povdarjalo, geslo: „Z Bogom za narod!“ Vera ni v nevarnosti, narod pa zelo, torej bolj potrebno poprej!

V Brnci v beljaški okolici si hočejo Slovenci zidati društveni dom, ki je jako potreben in velikega pomena za Slovence v beljaški okolici. Manjka jim še 600 K denarja za gradnjo, zato prosijo za denarne prispevske vse slovenske rodoljube. Pripravniki prostori za razvoj društvenega življenja zelo manjkajo, zato se v uresničenje te zidave društvenega doma pobirajo prostovoljni prispevki, ki se naj pošiljajo na naslov: I v a n M i k l a v i č, trgovec v Brnci pri Beljaku.

Primorsko.

Sluga v Istri, Trstu in okolici, ki je toliko let združevala vse rodoljube v boju proti nasilnim Italijanom, ne da mirno spati gotovim rodoljubom, ki so, naščuvani s Kranjskega, začeli delati prepir in razdor. O tem se nam piše: „Po vsej sili hočejo naši klerikalci razdvojiti ljudstvo in napraviti iz njega liberalce in klerikalce, kakor pri Vas prakticirate na Kranjskem. Ker sami nimajo moči, oziroma še niso navajeni hujskajočih besed in govorov, si naročijo s Kranjskega hujskače, ki so tega dela že navajeni, da jim pomagajo v ljudstvu netiti strasti in razpor. Kljub vsem zdražbam in pomočkom, v katere porabljuje v prvi vrsti vero, imajo pa le še prav malo privržencev. Dne 16. t. m. so priredili v Boljuncu shod in sicer javen shod, ki se je pa moral vršiti v zaprtem župnišču, ker ljudstvo ni maralo poslušati hujskačev, ki hočejo razdirati in oslabšati skupno delo, da bo našim sovražnikom potem lažje nas napadati. Ko bi namreč že imeli kak vzrok, recimo napadanje vere, bi se jim ne moglo toliko zameriti, toda njim gre le za politično nadvlado v klerikalnem zmislu. Istrsko politično društvo je radi tega priredilo pretečeno nedeljo tudi shod v istem kraju, toda kakšna razlika med klerikalnim in našim! Tu nebroj ljudstva, ki je navdušeno ploskalo in pritrjevalo govornikom ter odobravalo dosedanjo taktiko političnih voditeljev, ki se tudi v bodoče ne sme spremeniti. O vsebini tega shoda Vam najntančneje sporočam, ako navedem iz govora dr. Mandiča, predsednika „Narodne delavske organizacije“ naslednje besede: „Ako bi bil kdo od nas proti veri, ti naši svetinji, sem gotov, da ga vsi brez razlike po zasluženju zavrremo v ti njega nespametnosti.“ — Ali našim klerikalcem je vera popolnoma postranska stvar, njim je samo sredstvo v dosego njih političnih ciljev. Oni se ne borijo za „sveto vero“, ker ta pri nas sploh ni v nevarnosti, ampak oni se borijo za nadvlado internacionalnega klerikalizma, kateremu hočejo ohraniti njega neizmerno bogastvo in gospodovalno pozicijo nad lahko vernim ljudstvom. — Borijo se za oni klerikalizem, ki ne pozna in ne pripozna svobode, temveč samo zapovedujoči: „moraš“ ter slepo in neomejeno pokornost. Mi pa nikakor ne smemo slediti novodobnim krivim prerokom, ker bi nas ta od njih začrtana pot vodila v narodno pogubo. Političen položaj zahteva od nas, da smo edinole Slovenci. — Rešitev klerikalnega in liberalnega problema pa prepustimo za sedaj srečnejšim in močnejšim narodom. — Za pobijanje in odbijanje našega narodnega sovražnika, ki je nam neprenehoma za petami, nujno potrebujemo moč narodne skupnosti. — Zato pa vam kličem, dragi zborovalci: Ne sledite onim, ki so se med vami pojavili edino le zato, da bi slabili našo narodno moč in zavajali rodne brate v prepir in medsebojno sovraštvo, temveč ostanite zvesti svojim političnim in narodnim voditeljem, kateri so za vas že mnogo dobrega storili in imajo ljubeče sree in namen za vas še storiti, kolikor le bode moči.“

Zveza narodnih društev na Goriškem je začela jako živahno delovati in se sploh od zadnjih deželnozborskih volitev, pri katerih je zmagal napredni element, opaža hvalevredno vspešno gibanje za napredno stvar na Go-

riškem. Napredna organizacija je nadkrilila klerikalno, v kateri se opaža nekaka stagnacija in ji mora s Kranjskega dohajati pomoč, da more še tekrovati. Zveza si osnuje veliko centralno knjižnico v Gorici, iz katere si bodo posamezna društva izposojevala knjige.

Slovanstvo Poljaka viteza Madeyskega se je pokazalo pretekle dni na Vel. Lošnju. Tam je imela protislovanska „Lega nazionale“ veselico. Tuji se te demonstrativne veselice proti domačinom Hrvatom sploh niso udeležili, zato pa je dal Poljak vitez Stan. Madeyski, bivši minister, člen gospodske zbornice in „slovanski“ podpredsednik bivše drž. zbornice tem ital. izzivačem svoj vrt na razpolago. Na njegovem vrtu se je vršila klavna ital. veselica proti Hrvatom! Slovan podpira laške šoviniste proti bratom Hrvatom! Fej! fej!

Kranjsko.

Deželna zveza za tujski promet — in tujski promet na Kranjskem.

I.

Ta naša centrala za povzdigo tujskega prometa na Kranjskem je imela pretečeno soboto svoj občni zbor. Udeležba je bila majhna, kar je vedno, ker ima društvo malo članov in še ti so povečini korporacije, ker niso vse poslale svojih zastopnikov. Želeti bi sicer bilo večje zanimanje za to tako važno društvo in tudi več članov, toda z ozirom nato, da je zveza centrala krajevnih prometnih društev, ki more operirati le z večjimi denarnimi zneski, katere ji lahko dá le vlada in večje avtonomne korporacije na razpolago, društvu z majhnimi doneski članov ni dosti pomagano.

Ker so naši dnevnikarji prinesli obširno poročilo o delovanju zveze, se tukaj omejimo le na markantnejše točke delovanja in sicer z namenom, da dobe naši čitatelji pojem o nalogah in o akcijah deželne zveze za tujski promet.

Delovanje zveze se je raztezalo na celo Kranjsko, v večji meri kajpada tam, kjer že obstoji tujski promet, oziroma kjer so za razvoj tujskega prometa dani vsi pogoji. Pa tudi za te kraje zveza ne more delovati intenzivno in plodonosno, ako ne najde pri domačinih zaslonbe, ako se ne opira na krajevno prometno društvo. Zveza je zato organizirala taka društva oziroma ustanovila nova, kjer se ji je zdelo potrebno. Na Gorenjskem je v tem oziru dobro preskrbljeno. Vsi važnejši kraji za tujski promet imajo taka društva in sicer: Škofjaloka, Kranj, Radovljica za mesto in okolico, Jesenice, Dovje-Mojstrana in Kranjska gora; potem Bled, Gorje pri Bledu in Bohinjska Bistrica. Tudi v Kamniku, tem tako važnem kopališču in od narave z vsimi pogoji za številni obisk tujcev obdarovanem kraju, obstoji društvo za povzdigo tujskega prometa, toda poročilo o delovanju tega društva ni bilo nič kaj laskavo, opazala se je velika brezbriznost in jako malo razumevanja za intencije deželne zveze.

Poleg Gorenjskega je v veliki meri prišla Postojina v poštev ter Toplice na Dolenjskem.

Zvezino delovanje se je osnovalo sistematično: delo na zunanaj, delo doma. Delo na zunanaj je obstajalo v velikih reklamnih akcijah, s priobčevanjem slik in opisov v velikih časopisih in brošurah, z udeležbo na razstavah, z izdajo lastnih brošur in letakov ter zbirk z najlepšimi kranjskimi pokrajinami, v splošnem: seznaniti druge narode v Avstriji in izven Avstrije s krasotami kranjske kronovine ter jih privabiti v deželo. Take akcije so pa zelo drage in ni čuda, da je zveza zašla v dolg, o čemer pa pozneje izpregovorimo.

Delo doma je zveza izvrševala s tem, da je poučevala ljudstvo, kako je s tuji ravnati in kako je opremiti stanovanja za tuje. Zveza je gledala na prometna sredstva, opozarjala oblasti na nedostatke, vzbujala podjetnost za zidanje stavb, kopeli in drugih naprav za tujski promet, udeležila se pri sestavi regulacijskih načrtov ter dajala inicijative za napravo zimskega športa in drugih za tuje privlačnih naprav. Zvezino delovanje je šlo še dalje: pečalo se je tudi z

obrotnim pospeševanjem, zlasti z gostilničarskim obrtom. V ta namen je priredila poučno potovanje gostilničarjev na Dunaj, ki je bilo zelo poučno in zanimivo.

Da vzdržuje stik z interesi in informira svoje podružnice in poučuje zlasti gostilničarje, izdaja zveza svoj mesečnik „Promet in gostilna“, izborno pisan in ilustriran časopis, ki zasluži, da si ga naroči vsak inteligenten Slovanec, vsak gostilničar in boljši obrtnik in trgovci.

Iz povedanega je razvidno, da je zveza svojo nalogo v polni meri izvršila in da je še več nego je bila njena dolžnost storila, ko je prevzela taka dela, ki pravzaprav ne spadajo v njen delokrog. To so pa naše razmere nanesele, ki zahtevajo zboljšanje vseh pripomočkov, ki so s tujskim prometom v zvezi, zlasti povzdigo obrta.

Da zveza z onimi denarnimi sredstvi, ki so ji bili na razpolago, ni mogla pri tolikem delovanju izhajati, je umevno in opravičuje dejstvo, da bo primanjkljaj znašal do konca tekočega leta 8000 K.

V odbor so se izvolili gg.: dr. G. Demšar, dr. V. Foerster, restavrater J. Kenda, dr. Val. Krisper, dr. Iv. Lavrenčič, prof. Fr. Orožen in kanonik Sušnik iz Ljubljane; dr. Rudolf Andrejka pl. Livnogradski iz Postojne, J. Peternel z Bleda in župnik J. Piber iz Boh. Bistrice. Poleg tega sta v odboru zastopnik deželnega odbora dr. E. Lampe in zastopnik mestne občine ljubljanske dr. J. Oražen. Po izpremenjenih pravilih, ki so se odobrila na tem občnem zboru, se število odbornikov pomnoži za pet in v odbor pride še zastopnik trgovske in obrtniške zbornice Kranjske.

Jugoslovansko časnikarsko društvo so ustanovili žurnalisti pri „Slovenca“. Namen društva je pospeševanje gmotnih in duševnih interesov svojih članov in pospeševanje časnikarske naobrazbe. Pristop imajo tudi hrvatski časnikarji. Društvo je stanovsko, toda vprašanje je, če bo tako tudi ostalo. Kakor znano, obstoji že skoro tri leta „Društvo slovenskih časnikarjev in književnikov“, ki zastopa slovenske časnikarje v „Zvezi slovanskih časnikarskih društev“, ki bo imela letos 7. do 9. septembra svoj kongres v Ljubljani. Gori omenjeno društvo je res dosledno stanovsko in zasluži zanimanje in priznanje v tem oziru, kajti nabralo je že lepo glavnicu za podpiranje svojih članov in njihov udov in sirot ter se ni nikjer pokazalo strankarsko. Časnikarji od „Slovenca“ pa kljub temu niso hoteli pristopiti temu stanovskemu društvu in so raje trpeli, da je „Društvo slov. književnikov in časnikarjev“ zastopalo slovenske časnikarje. A zdaj so pa kar nenadoma ustanovili svoje društvo, takorekoč čez noč. Zakaj taka naglica? Ker bi se sicer ne mogli udeležiti kongresa slovanskih časnikarjev v Ljubljani, ki dovoljuje udeležbo le članom kakega društva, ki je član „Zveze“. Kajpada bi bil malo hud poper za gospodujočo stranko na Kranjskem, ko bi njeni časnikarji ne bili zastopani na kongresu, zato so pa tako naglo ustanovili svoje društvo in priglasili pristop k „Zvezi slovanskih časnikarskih društev“. Tega jim ni zameriti, samo to je obžalovanja vredno, da hočejo prav na vsakem polju imeti strankarstvo. Toda to strankarstvo se ne sme pokazati na kongresu, ko gre za večje in važnejše interese, nego je kranjska politika! Letošnji kongres bo najveličastnejši, ker se ga prvič udeležijo zastopniki največjih časopisov Ruske in Poljske ter Jugoslovancov. Priglasili so se tudi vplivni politiki izvenavstrijskih Slovanov in bil bi neodpusten greh, ko bi najmanjša disharmonija kalila veličastnost tega shoda. Prepričani smo, da se to ne bo zgodilo ne od ene, ne od druge strani.

Vladna podpora za po suši prizadete kranjske živinorejce se je zvišala za 300.000 K, torej znaša zdaj pol milijona kron, kar je že nekaj in je vlada ublažila prvotni vtis, ko se je zaznalo o malenkostni podpori. Opozarjamo pa tudi, da je uprava državnih železnic dovolila tarifni popust pri uvažanju sena, ki je namenjeno potrebnim kmetovalcem. Radovedni smo

pa le, kako se bo politika delala s senom v odboru za razdelitev sena! Ali bo zopet prepri pri tako važni akciji? Ali se bodo v odboru lasali za vsako posamezno osebo, kateri naj se prepusti seno po znižani ceni? Naš nasvet v zadnji številki, da se ta pomožna akcija prepusti kmetijski družbi, bi bil vendar najbolj umesten, ker imajo pristaši obeh strank zaupanje v družbo. Tako se bo pa najbrž barantalo za politično seno.

V državnem železniškem svetu se je sprejel predlog člana g. župana Hribarja, naj se kolodvor v Kranju preustroji tako, da se odpomore blagovnemu prometu in da se odpravijo žalostne razmere na postaji.

Slov. delavsko pevsko društvo „Slavec“ je napravilo od 13. do 18. avgusta izlet na jubilejsko razstavo v Prago in v Tabor ter bilo povsod navdušeno sprejeto in pogoščeno. Bratje Čehi so slovenske pevce s posebno ljubeznijo, ki je le njim lastna, sprejemali ter jim izkazovali največjo gostoljubnost. Obsojati je pa pisarjenje slovenskega dnevnika „Slovenca“, ki je v več noticah poročal, da je napravil „Slavec“ fiasko v Pragi in da se Čehi niso zanimali zanj. Strankarska strast pri našem katoliškem dnevniku se tudi pri tem popolnoma nestransko izletu ni mogla zatajiti, moral je oblatiti svoje rojake ter v nič devati njih nastop v Pragi. Ali pri nas res ne bo mogoče nobene priredbe, nobenega vprašanja spraviti na dnevni red, ki bi ga ne ogrizlo in objedlo „Slovenčev“ pero? Le to, kar tuli v njegov rog, je nekaj vredno, to se hvalisa in poveličuje, bodisi tudi da je najžalostnejše izteklo. Videli bomo, kakšne simpatije si bo stranka pridobila pri nepristranskih ljudeh, ako njeno glasilo tako zavistno in neresnično piše o vsem, kar ni v zvezi s stranko.

Kmetijski poučni izlet na Češko je bil menda od vseh doslej prirejenih izletov slovenskih kmetovalcev najbolj zanimiv in poučen. Pa tudi ni čudno! Vršil se je k bratom Čehom, ki so naše izletnike z največjo ljubeznjivostjo in gostoljubnostjo sprejemali ter jim razkazovali svoje uzorne agrarne naprave bodisi glede kmetijstva, živinoreje in mlekarstva kakor tudi vinoreje in sadjereje. Ogleдали so si tudi tovarne in druge industrijske naprave in prepričani smo, da bodo izletniki imeli jako velike koristi od tega tembolj, ker so jim Čehi vse kazali z nekako ljubeznijo in z očitnim prizadevanjem, da bi se naši ljudje čim najbolj okoristili z njihovimi izkušnjami. Povsod so se vršili slavnostni sprejemi in pogoščenja in v nebrojnih govorih se je vedno povdarjala potreba, da se češki in slovenski kmetovalci med seboj spoznavajo in da gospodarsko skupno delujejo. Kot posebno pridobitev beležimo, da so Čehi objubili, da bodo delali na povzdigo uvoza vin iz jugoslovanskih dežel, kajti naša vina se vse premalo izvažajo in če je dobra letina, slovenski vinorejci niti ne morejo vsega pridelka spraviti v promet. Vinarski in sadjarski nadzornik Fořt je v imenu češke sekcije deželnega kulturnega sveta izjavil, da bo delal nato, da se v prihodnji češki sadjarski in vinarski razstavi l. 1900 ustanovi poseben oddelek za jugoslovanska vina. Ako si pridobimo Čehe za odjemalce naših vin, je s tem veliko dobljenega. — Sploh bo letošnje leto jako pomenljivo za zblizanje slovenskega in češkega naroda na vseh poljih. Jubilejna razstava v Pragi je večinoma to povzročila in treba se nam je le veseliti, da se te zveze bodisi na kulturnem, političnem ali gospodarskem polju tudi trajno ohranijo, kajti od Čehov se bomo še lahko veliko naučili na vseh poljih. Za nas Slovence je to tudi skrajna potreba!

Sokolska slavnost v Žireh oziroma otvoritev „Sokolskega doma“ v Žireh se vrši v soboto in nedeljo dne 30. t. m. To bo prvi „Sokolski dom“ na Slovenskem in ker je žirovski Sokol eden najdelavnejših, — videli smo to pri notranjskem zletu v Logatcu — je pričakovati, da se tega slavja udeleži v častnem številu slovensko Sokolstvo kakor tudi drugo narodno občinstvo.

Prešernov spomenik v Ljubljani dobi te dni lično žično ograjo, ki bo še bolj oplešala spomenik. Hudo bo to le nežnim ročicam, ki vedno krasijo Prešerna s svežim cvetjem in cveticami.

V Cerkljah priredi „Vesna“, gorenjsko akad. ferijalno društvo, vrtno veselico in uprizori „Rokovnjače“, narodno igro v petih dejanjih s petjem v korist svojim ljudskim knjižnicam. Prireditev je določena na 8. septembra. — Kdor se hoče dobro in pošteno zabavati, naj naredi tega dne kratek izlet v prijazne Cerklje in prepričani smo, da mu ne bode žal. V Kranju bodo nalašč v ta namen pripravljene dolgi vozovi, na katerih bo na vsakem na razpolago okrog 20 sedežev. Natančnejša pojasnila, vabila in vzpored slede v kratkem.

Odbor „Gor. akad. fer. dr. „Vesna“ se je v svoji prvi seji konstituiral sledeče: Predsednik: Dr. Josip Hacin, I. podpredsednik: iur. Ciril Pavlin, II. podpredsednik: iur. Joža Sajevec, tajnik: vet. Lovro Tepina, blagajnik: tehn. Vinko Majdič, knjižničar: iur. Ivan Stanonik, tajnika nam.: iur. Fran Suhadolnik, pregledniki: phil. Evgen Vavken, med. Andrej Jenko, vet. Joža Šink.

Raznoterosti.

Zanimiv račun. V Inomostu izhajajoči list „Gastgewerbe Zeitung“ poroča sledečo zgodbi: Neki gostilničar v Bernskem pogorju (v Švici) je bil tako nesrečen, da se je moral pravi dati več let. H koncu je dobil od svojega odvetnika okrogel račun, ki ga je poravnal brez ugovora. Nedolgo potem pa je predložil gostilničar svojemu odvetniku, ki je pri njem obojeval, račun, za čigar sestavo mu je služil kot vzorec račun njegovega gosta, in se je glasil:

Priloge za obed	2 Fr. 50 cent.
Pregled jedilnega lista	4 „ — „
Dvakratno posvetovanje s trgovcem sočivja	1 „ — „
Donašanje juhe	1 „ — „
Hlajenje juhe	— „ 50 „
Vzamem muho iz skleda za juho	— „ 50 „
Zelišča za v juho	1 „ — „
Juha	2 „ 50 „
Za natakarjevo pihljanje s fra- kom	— „ 50 „
Dvakratno posvetovanje s kuharjem	2 „ — „
Šestkratno meso s prikuhami	12 „ 50 „
Vošilo „dober tek!“	— „ 50 „
Desetkratna pot v klet	10 „ — „
Vljudnost i. dr.	2 „ — „
Vžigalice	— „ 50 „
Vino in cigare	8 „ — „
Prečitam glasno desertni list	— „ 50 „
Serviranje deserta	1 „ — „
Desert	7 „ 50 „
Pospravim po mizi	1 „ 50 „
Uteha gladu	— „ 50 „
Obrabljene in polomljene stvari	3 „ 50 „
Spuščanje oknic	2 „ 50 „
Odnašanje ostankov jedi	4 „ — „
Sol	— „ 50 „
Sestava računa	2 „ — „
Presenečenje pri predložitvi	2 „ — „
Sprejem računa	— „ 50 „
Potrdilo	— „ 50 „
Za „Srečno pot!“	2 „ 50 „
Skupaj	78 Fr. — cent.
10% skonto	7 „ 80 „
	70 Fr. 20 cent.

Gospod odvetnik je bil baje presenečen, ker je gospod restavratore znal računati skoro ravno tako dobro, kakor on. Toda z ozirom na nobleso svojega klijenta je tudi on plačal brez ugovora.

Kongres esperantov se je vršil od 16. do 22. avgusta t. l. v Draždanih. Esperanto je ali hoče biti svetovni jezik, s katerim bi se lahko razumeli narodi celega sveta. Izumel ga je zdravnik v Varšavi dr. Zamenhof in ima zdaj že okrog milijona privrženecov, 865 društev in 40 časopisov. Jezik je sam na sebi jako preprost, da se ga v najkrajšem času lahko nauči. Ima samo en spol, sklanja in spreganje je najpriprostejše in množina se dela le s tem, da se besedi priklapi j. Kot pomožni jezik se esperanto kaj lahko vdomači zlasti v mednarodnem kupčijskem prometu. — Kongres je obiskalo okrog 2000 vdeležencev iz celega sveta. Mesto je bilo v zastavah zlasti v esperantskih, ki so zelene z belim poljem, v katerem je peteroglata zvezda. Tudi javni stražniki so nosili taka znamenja kot znak, da razumejo esperantski jezik. Kongres je bil združen s koncertom, gledališko predstavo, službo božjo itd., pri katerih prireditvah se je pelo, igralo, molilo, pridigovalo in govorilo le esperanto. Na kongresu se je osnovala zveza avstrijskonemških esperantskih društev in dela se na združenje vseh avstrijskih esperantov. Na Slovenskem obstoji kolikor nam je znano slovenski esperantski krožek v Juršincih pri Ptuj na Štajerskem, ki razpošilja potrebne brošure in letake. Ta krožek izda tudi slovensko esperantsko slovnico ter pravkar

vabi na subskripcijo te slovnice, ki bo stala 2 K. Ko bi esperanto postal res svetovni jezik, bi bilo to velikega pomena, saj bi se potem lahko razumeli po celem svetu. Kot pomožni jezik za tako razumevanje ima gotovo svojo veljavo in bi lahko veliko pripomogel k intenzivnejšemu prometu in približjemu znanju narodov.

Književnost.

Omladina — abiturijentom. Avgustova številka glasila nar.-rad. dijaštva je pravzaprav posvečena abiturijentom in starišem abiturijentov. V tej številki so informativni članki o poklicih, ki si jih naj izvolijo naši abiturijenti, da si ne izberejo stroke, ki je že napolnjena, ampak tako, za katero je treba slovenskega naraščaja. Važni podatki so tu nabrani o jurističnem, filozofskem, medicinskem in trgovskem študiju, dalje o zemljedelski visoki šoli, o poštni in železniški službi itd., da se v resnici lahko vsak abiturijent informira, kateri stan naj si izbere, deloma da pride poprej do kruha, deloma da zadosti pomanjkanju slovenskih uradnikov. Priporočamo vsem abiturijentom in njih starišem, naj pazno prečitajo avgustovo „Omladino“, predno se odločijo za ta ali oni stan. Omladina se dobiva v knjigarnah, pa tudi v upravnistvu v Ljubljani, Breg 12.

Slavna šolska vodstva in gg. trgovci!

Naročajte in priporočajte šolske zvezke slovenskega izdelka!

Založnik A. Slatnar v Kamniku. Glavne zaloge v Ljubljani pri V. Kenda, Vaso Petričič, Fr. Igljič i. dr. ter pri trgovcih po deželi.

Spominjajte se družbe
sv. Cirila in Metoda!

Ortopedično zdravilni zavod

v katerem se zdravi pod nadzorstvom dr. Ivana Oražna
raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen
hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd. se nahaja

na Turjaškem trgu št. 4, 1. nadstropje

Pojasnila daje dr. Ivan Oražen ob svojih ordinacijskih urah
od 9. do 10. dop. in od 2. do 3. pop. v Wolfovih ulicah št. 12.

Zavod je odprt tudi o velikih počitnicah.

Prva češka splošna delniška družba na življenje.

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- Za slučaj smrti.
- Za slučaj smrti in doživenja.
- Zavarovanje dote in oprave nevest.
- Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.

- Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- Najrazličnejše kombinacije zagotovljenje pokojnine.

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Glavno zastopništvo za slov. dežele v Trstu, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

Edino pravi je samo
Thierry-jev balzam

z zeleno **nuno** kot varstveno znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali 1 patentovana družinska steklenica za potovanje K 5.—. Zavojnina prosta.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

Najmanj se pošlje 2 puščici za K 3'60.—. Zavojnina prosta.

Vseposod priznani kot najboljši domači sredstvi zoper žledčne težave, zgago, krče, kašelj, zasliženje, vnetje, poškodbe, rane itd. — Naročila ali denarne pošiljave je nasloviti na:

A. Thierry, lekarna pri angelju varuhu v Pregradi pri Rogatcu
Zaloga v več lekarnah.

Čudež industrije!

New-Jork in London nista prizanašala niti evropski celini ter je velika tovarna srebrnine prisiljena oddati vso svojo zalogo zgolj proti majhnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sledeče predmete le proti temu, da se mi povrne

gl. 6-90 in sicer:

- 6 kom. najfin. nam. nožev s pristno angl. klinjo;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih vilic iz enega kosa;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih jedilnih žlic;
- 12 kom. amer. pat. srebrnih kavnih žlic;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za juho;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za mleko;
- 6 kom. ang. Viktorija čašice za podklado;
- 2 kom. efektnih namiznih svečnikov;
- 1 kom. cedilnik za čaj;
- 1 kom. najfinejša sipalnica za sladkor.

42 komadov skupaj samo **gl. 6-90.**

Vseh teh 42 predmetov je poprej stalo gl. 40 ter jih je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni **gl. 6-90.** Američansko pat. srebro je znano, skozi in skozi je bela kovina, ki obdrži bojo srebra 25 let, za kar se garantuje. V najboljši dokaz, da le-ta inserat ne temelji na **nikakršni slepariji**, zavežujem se s tem javno, vsakemu, kateremu ne bi bilo blago všeč, povrniti brez zadržka znesek in naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, da si omisli to krasno garnituro, ki je posebno prikladna kot prekrasno

ženitovanjsko in priložnostno darilo kakor tudi za vsako boljše gospodarstvo.

Dobiva se **A. Hirschberg-a** eksportni hiši amer. edino le v **pat. srebrnega blaga** na Dunaji II., Rembrandstr. 19 L. Telefon 14597.

Pošilja se v provincijo proti povzetju, ali če se znesek naprej vpošlje.

Čistilni prašek za njo **10 kr.**

Pristno le z raven natisnjeno varstveno znamko (zdrava kovina).

Izveček iz pohvalnih pisem:

Bil sem s pošiljativo krasne garniture jako zadovoljen. **Oten Bartusch, o. in kr. stotnik v 27. pešpolku v Ljubljani.**

S pat. srebrno garnituro sem jako zadovoljen. **Tomaž Rožanc, dekan v Mariboru.**

Ker je vaša garnitura v gospodinjstvu jako koristna, prosim, da mi pošljete še jedno.

Št. Pavel pri Preboldu. **Dr. Kamilo Böhm, okrožni in tovarniški zdravnik** S poslanim namiznim orodjem sem zelo zadovoljen. **Sarajevo, 22. oktobra 1904.**

Mihael Kovačević, ravnatelj pomožn. uradov dež. pri vladi v Sarajevu.

**Steckenpferd-
lilijino mlečno milo**

Za kožo najmilejše milo.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Proč s peresom!

„LILIPUT“ je pisalni stroj za vsakogar.

Model A K 38.—

Novi model III K 50.—

Brez konkurence z ozirom na ceno in uporabnost.

Ni igrača; ne zamenjati s sicer cenejšimi posnetki, ki pa so brez vrednosti; črke tako lepe kakor pri najdražjih pisalnih strojih; črke niso iz mehkega gumija. Razmnožbe vsake vrste. Pretiskalne kopije. Jamstvo za brezhibno delovanje.

Odlikovan na vseh razstavah.

Prospekt zastoj in poštne prosto pri razpošiljalni družbi

M. Krauss & Co., Kufstein.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5,500.000

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.**

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

**TISKARNA KNJIG IN UMETNIN
A. SLATNAR V KAMNIKU**

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEČBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogo „Slov. Gospodinja“ Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica. Zaloga in izdelovanje šolskih zvezkov.

Podružnica v Spljetu

Delniška glavica:
2,000.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

Podružnica v Celovcu

Res. fond:
200.000 K

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

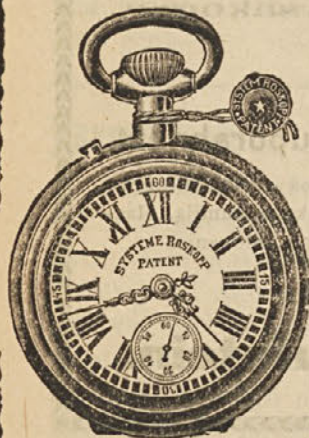
po 4 1/2 %

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Eksport.

Ceniki zastoj in poštne prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobocistilno sredstvo!

SEYDLIN
Izdovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobit se povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečkanje, srečni in nesrečni dnevi in kažipot človeškega življenja, kakor o različnem pomenu sanj po posameznih nebeških znamenjih.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Slovenci spominjajte se podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi.

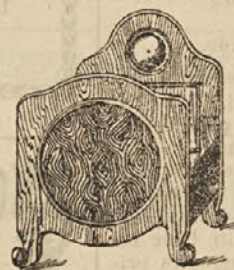

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828.

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, žimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si največjo zalogo **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehnične in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Slovenci, kupujte užigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih. Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izhena izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesionirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte

povsod

„Naš List“

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske pripomočke po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštinih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skonstraciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatičevih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog K 12,434-933-24
Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907 K 12,888.795-43
Denarni promet K 59,197.246-20

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.